

అరణ్యపర్వము - జ్ఞానప్రథము

విఘ్నేశ్వరధ్యానమ్

నమస్తే గణనాథాయ గణానాం పతయే నమః ।
భక్తిప్రియాయ దేవేశ భక్తేభ్యః సుఖదాయక ॥

శ్రీనివాసధ్యానమ్

అనన్తవేదసంవేద్యం నిర్దోషం గుణసాగరమ్ ।
అతీంద్రియం నిత్యముక్తం శ్రీనివాసం భజేనిశమ్ ॥

శ్రీకృష్ణధ్యానమ్

వందే నవఘనశ్యామం పీతకాశేయవాససమ్ ।
సానన్దం సున్దరం శుద్ధం శ్రీకృష్ణం ప్రకృతేః పరమ్ ॥

వ్యాసధ్యానమ్

వేదవ్యాసం స్వాత్మరూపం సత్యసన్దం పరాయణమ్ ।
శాన్తం జితేంద్రియక్రోధం సశిష్యం ప్రణమామ్యహమ్ ॥

అథ సంకల్పః

శ్రీమదాదివరాహక్షేత్రే, విరాజమానస్య, జగద్రక్షణార్థమవతీర్ణస్య, శ్రీమదఖి-
లాండకోటిబ్రహ్మాండనాయకస్య, శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామినః,
పరిపూర్ణానుగ్రహేణ, సర్వేషాం, భక్తజనానామ్, ఆధివ్యాధినివృత్తిద్వారా,
ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం, సర్వారిష్టనివృత్తిద్వారా సకలశ్రేయోఽ-
భివృద్ధ్యర్థం, ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్య, చతుర్విధ, పురుషార్థసిద్ధ్యర్థం,
సమస్తపాపక్షయార్థం, శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం శ్రీమన్మహాభారతే, వనపర్వణి,
యథాశక్తి, షట్చత్వారింశోధ్యాయాంతర్గత, శ్లోకపారాయణం,
ఆచార్యముఖేన కరిష్యామహే.

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణే నమః

వైశంపాయన ఉవాచ

తతో విసుజ్య గంధర్వం కృతకృత్యం శుచిస్మితా ।
ఉర్వశీ చాకరోత్ స్నానం పార్థదర్శనలాలసా ॥ 46-1॥

స్నానాలంకారణైర్బుద్ధ్యైః గంధమాత్యైశ్చ సుప్రభైః ।
ధనంజయస్య రూపేణ శరైర్మన్మథచోదితైః ॥ 46-2॥

అతివిద్ధేన మనసా మన్మథేన ప్రదీపితా ।
దివ్యాస్తరణసంస్థిరే విస్థిరే శయనోత్తమే ॥ 46-3॥

చిత్తసంకల్పభావేన సుచిత్తానన్యమానసా ।
మనోరథేన సంప్రాప్తం రమంత్యేనం హి ఫాల్గునమ్ ॥ 46-4॥

నిర్గమ్య చంద్రోదయనే విగాఢే రజనీముఖే ।
ప్రస్థితా సా పృథుశ్రోణీ పార్థస్య భవనం ప్రతి ॥ 46-5॥

మృదుకుంచితదీర్ఘేణ కుముదోత్కరధారిణా ।
కేశహస్తేన లలనా జగామాథ విరాజతీ ॥ 46-6॥

భూక్షేపాలపమాధుర్యైః కాంత్యా సౌమ్యతయాపి చ ।
శశినం వక్త్రచంద్రేణ సౌ ౨ ౨ హ్వాయంతీవ గచ్ఛతి ॥ 46-7॥

దివ్యాంగరాగౌ సుముఖౌ దివ్యచందనరూషితౌ ।
గచ్ఛంత్యా హారరుచిరౌ స్తనౌ తస్యా వవల్గతుః ॥ 46-8॥

స్తనోద్వహనసంక్షోభాద్ నన్యమానా పదే పదే ।
త్రివలీదానుచిత్రేణ మధ్యేనాతీవశోభినా ॥ 46-9॥

అథో భూధరవిస్థిరం నితంబోన్నతపీవరమ్ ।
మన్మథాయతనం శుభ్రం రశనాదామభూషితమ్ ॥ 46-10॥

ఋషీణామపి దివ్యానాం మనోవ్యాఘాతకారణమ్ ।
సూక్ష్మవస్త్రధరం రేజే జఘనం నిరవద్యవత్ ॥ 46-11॥

గూడగుల్ఫధరో పాదా తామ్రాయతతలాంగులీ ।
కూర్మపుష్టోన్నతా చాపి శోభేతే కింకిణీకిణా ॥ 46-12॥

సీధుపానేన చాల్పేన తుష్ట్యాథ మదనేన చ ।
విలాసనైశ్చ వివిధైః ప్రేక్షణీయతరాభవత్ ॥ 46-13॥

సిద్ధచారణగంధర్వైః సా ప్రయాతా విలాసినీ ।
బహ్యోశ్చర్యేఽపి వై స్వర్గే దర్శనీయతమాకృతిః ॥ 46-14॥

సుసూక్ష్మేణోత్తరీయేణ మేఘవర్ణేన రాజతా ।
తనురభ్రావృతా వ్యోమ్ని చంద్రలేఖేవ గచ్ఛతి ॥ 46-15॥

తతః ప్రాప్తా క్షణేనైవ మనఃపవనగామినీ ।
భవనం సాండుపుత్రస్య ఫాల్గునస్య శుచిస్మితా ॥ 46-16॥

తత్ర ద్వారమనుప్రాప్తా ద్వారస్థైశ్చ నివేదితా ।
అర్జునస్య నరశ్రేష్ఠ ఉర్వశీ శుభలోచనా ॥ 46-17॥

ఉపాతిష్ఠత తద్ వేశ్మ నిర్మలం సుమనోహరమ్ ।
స శంకితమనా రాజన్ ప్రత్యుద్గచ్ఛత తాం నిశి ॥ 46-18॥

దృష్ట్వైవ చోర్వశీం పార్థః లజ్జాసంవృతలోచనః ।
తదాభివాదనం కృత్వా గురుపూజాం ప్రయుక్తవాన్ ॥ 46-19॥

అర్జున ఉవాచ

అభివాదయే త్వాం శిరసా ప్రవరాప్పరసాం వరే ।
కిమాజ్ఞాపయసే దేవి ప్రేష్యస్తే హముపస్థితః ॥ 46-20॥

ఫాల్గునస్య వచః శ్రుత్వా గతసంజ్ఞా తదోర్వశీ ।
గంధర్వ వచనం సర్వం శ్రావయామాస తం తదా ॥ 46-21॥

ఉర్వశ్యువాచ

యథా మే చిత్రసేనేన కథితం మనుజోత్తమ ।
తత్ తే హం సంప్రవక్ష్యామి యథా చాహమిహాగతా ॥ 46-22॥

ఉపస్థానే మహేంద్రస్య వర్తమానే మనోరమే ।
తవాగమనతో వృత్తే స్వర్గస్య పరమోత్పవే ॥ 46-23॥

రుద్రాణాం చైవ సాన్నిధ్యమ్ ఆదిత్యానాం చ సర్వశః ।
సమాగమేఽశ్వినోఽశ్చైవ వసూనాం చ నరోత్తమ ॥ 46-24॥

మహర్షీణాం చ సంఘేషు రాజర్షిప్రవరేషు చ ।
సిద్ధచారణయక్షేషు మహోరగగణేషు చ ॥ 46-25॥

ఉపవిష్టేషు సర్వేషు స్థానమానప్రభావతః ।
బుద్ధ్యా ప్రజ్వలమానేషు అగ్నిసోమార్కవర్తసు ॥ 46-26॥

వీణాసు వాద్యమానాసు గంధర్వైః శక్రనందన ।
దివ్యే మనోరమే గేయే ప్రవృత్తే పృథులోచన ॥ 46-27॥

సర్వాస్పరసు ముఖ్యాసు ప్రనృత్తాసు కురూద్వహ ।
త్వం కిలానిమిషః పార్థ మామేకాం తత్ర దృష్టవాన్ ॥ 46-28॥

తత్ర చావభృథే తస్మిన్నుపస్థానే దివౌకసామ్ ।
తవ పిత్రాభ్యనుజ్ఞాతా గతాః స్వం స్వం గృహం సురాః ॥ 46-29॥

తథైవాస్పరసః సర్వాః విశిష్టాః స్వగృహం గతాః ।
అపి చాన్యాశ్చ శత్రుఘ్న తవ పిత్రా విసర్జితాః ॥ 46-30॥

తతః శక్రేణ సందిష్టః చిత్రసేనో మమాంతికమ్ ।
ప్రాప్తః కమలపత్రాక్ష స చ మామబ్రవీదథ ॥ 46-31॥

త్వత్కృతేఽహం సురేశేన ప్రేషితో వరవర్ణిని ।
ప్రియం కురు మహేంద్రస్య మమ చైవాత్మనశ్చ హ ॥ 46-32॥

శక్రతుల్యం రణే శూరం సదౌదార్యగుణాన్వితమ్ ।
పార్థం ప్రార్థయ సుశ్రోణి త్వమిత్యేవం తదాబ్రవీత్ ॥ 46-33॥

తతోఽహం సమనుజ్ఞాతా తేన పిత్రా చ తేఽనఘు ।

తవాంతికమనుప్రాప్తా శుశ్రూషితుమరిందమ ॥

॥46-34॥

త్వద్గుణాకృష్ణచిత్తాహమ్ అనంగవశమాగతా ।

చిరాభిలషితో వీర మమాష్యేష మనోరథః ॥

॥46-35॥

వైశంపాయన ఉవాచ

తాం తథా బ్రువతీం శ్రుత్వా భృశం లజ్జాఽఽవృతోఽర్జునః ।

ఉవాచ కర్ణౌ హస్తాభ్యాం పిధాయ త్రిదశోలయే ॥

॥46-36॥

దుఃశ్రుతం మేఽస్తు సుభగే యన్మాం వదసి భావిని ।

గురుదారైః సమానా మే నిశ్చయేన వరాననే ॥

॥46-37॥

యథా కుంతీ మహాభాగా యథేంద్రాణీ శచీ మమ ।

తథా త్వమపి కల్యాణీ నాత్ర కార్యా విచారణా ॥

॥46-38॥

యచ్ఛేక్షితాసి విస్పృష్టం విశేషేణ మయా శుభే ।

తచ్చ మే కారణపూర్వం హి శృణు సత్యం శుచిస్మితే ॥

॥46-39॥

ఇయం పౌరవవంశస్య జననీ ముదితేతి హా ॥

త్వానుహం దృష్టవాంస్తత్ర విజ్ఞాయోత్పుల్లలోచనః ॥

॥46-40॥

న మామర్హసి కల్యాణి అన్యథా ధ్యాత్రుమస్పరః ।

గురోర్గురుతరా మే త్వం మమ త్వం వంశవర్ధినీ ॥

॥46-41॥

ఊర్వశ్యవాచ

అనావృతాశ్చ సర్వాః స్మ దేవరాజాభినందన ।

గురుస్థానే న మాం వీర నియోక్తుం త్వమిహార్హసి ॥

॥46-42॥

పూరోర్వంశే హి యే పుత్రాః నస్తారో వా త్విహాగతాః ।

తపసా రమయన్త్యస్మాన్ న చ తేషాం వ్యతిక్రమః ॥

॥46-43॥

తత్ ప్రసీద న మామూర్తాం విసర్జయితుమర్హసి ।

హృచ్చయేన చ సంతప్తం భక్తాం చ భజ మానద ॥ 46-44॥

అర్జున ఉవాచ

శృణు సత్యం వరారోహి యత్ త్వాం వక్ష్యామ్యనిందితే ।

శృణ్వంతు మే దిశశ్చైవ విదిశశ్చ సదేవతాః ॥ 46-45॥

యథా కుంతీ చ మాద్రీ చ శచీ చైవ మమానఘే ।

తథా చ వంశజననీ త్వం హి మేఽద్య గరియసీ ॥ 46-46॥

గచ్ఛ మూర్ధ్నా ప్రపన్నోఽస్మి పాదా తే వరవర్ణిని ।

త్వం హి మే మాతృవత్ పూజ్యా రక్ష్యోఽహం పుత్రవత్ త్వయా ॥ 46-47॥

వైశంపాయన ఉవాచ

ఏవముక్తా తు పార్థేన ఉర్వశీ క్రోధమూర్ఛితా ।

వేపంతీ భ్రుకుటీవక్త్రా శశాపాథ ధనంజయమ్ ॥ 46-48॥

ఉర్వశ్యువాచ

తవ పిత్రాభ్యనుజ్ఞాతాం స్వయం చ గృహమాగతామ్ ।

యస్మాన్మాం నాభినందేథాః కామబాణవశంగతామ్ ॥ 46-49॥

తస్మాత్ త్వం నర్తనః పార్థ స్త్రీమధ్యే మానవర్జితః ।

అపుమానితి విఖ్యాతః షండవద్ విచరిష్యసి ॥ 46-50॥

ఏవం దత్త్వార్జునే శాపం స్ఫురదోష్ఠీ శ్వసంత్యథ ।

పునః ప్రత్యాగతా క్షిప్రమ్ ఉర్వశీ గృహమాత్మనః ॥ 46-51॥

తతోఽర్జునస్త్వరమాణః చిత్రసేనమరిందమః ।

సంప్రాప్య రజనీవృత్తం తదుర్వశ్యా యథాతథమ్ ॥ 46-52॥

నివేదయామాస తదా చిత్రసేనాయ పాండవః ।

తత్ర చైవం యథావృత్తం శాపం చైవ పునః పునః ॥ 46-53॥

అవేదయచ్చ శక్రస్య చిత్రసేనోఽపి సర్వశః ।

తత ఆనాయ్య తనయం వివిక్తే హరివాహనః ॥

॥46-54॥

సాంత్యయిత్వా శుభైర్వాక్యైః స్మయమానోఽభ్యభాషత ।

సుపుత్రాద్య పృథా తాత త్వయా పుత్రేణ సత్తమ ॥

॥46-55॥

ఋషయోఽపి హి ధైర్యేణ జితా వై తే మహాభుజ ।

యత్ తు దత్తవతీ శాపమ్ ఉర్వశీ తవ మానద ॥

॥46-56॥

స చాపి తేఽర్థకృత్ తాత సాధకశ్చ భవిష్యతి ॥

॥46-57॥

అజ్ఞాతవాసో వస్తవ్యః భవద్భిర్భూతలేఽనఘ ।

వర్షే త్రయోదశే వీర తత్ర త్వం క్షపయిష్యసి ॥

॥46-58॥

తేన నర్తనవేషేణ అపుంస్త్వేన తథైవ చ ।

వర్షమేకం విహృత్యైవ తతః పుంస్త్వమవాప్యసి ॥

॥46-59॥

ఏవముక్తస్తు శక్రేణ ఫాల్గునః పరవీరహా ।

ముదం పరమికాం లేభే న చ శాపం వ్యచింతయత్ ॥

॥46-60॥

చిత్రసేనేన సహితః గంధర్వేణ యశస్వినా ।

రేమే స స్వర్గభవనే పాండుపుత్రో ధనంజయః ॥

॥46-61॥

ఇదం యః శృణుయాద్ వృత్తం నిత్యం పాండుసుతస్య వై ।

న తస్య కామః కామేషు పాపకేషు ప్రవర్తతే ॥

॥46-62॥

ఇదమమరవరాత్మజస్య ఘోరం

శుచి చరితం వినిశమ్య ఫాల్గునస్య ।

వ్యపగతమదదంభరాగదోషాః

త్రిదివగతా విరమంతి మానవేంద్రాః

॥46-63॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే వనపర్వాంతర్గత ఇంద్రలోకాభిగమనపర్వణి

ఉర్వశీశాపో నామ షట్చత్వారింశోఽధ్యాయః ॥46॥

శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామివారి గోవిందనామావళి

అథ క్షమాప్తార్థనా

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

అథ లోకక్షేమప్రార్థనా

స్వస్తిప్రజాభ్యః పరిపాలయంతాం న్యాయ్యేనమార్గేణ మహీం మహీశాః ।
గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్చుభమస్తు నిత్యం లోకాస్సమస్తాస్సుఖినో భవన్తు ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేస్స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ మంగళమ్

శ్రీయఃకాంతాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥

